

MANSIO PRIMA

A Woordenschat

a.

1. een ander – hoog
2. weg – leven
3. vrolijk – breed, wijd
4. veilig – heel
5. overal – waar
6. geliefd – helder, beroemd
7. toch – eindelijk, tenslotte
8. hoeveel – zoveel
9. afwezig zijn, verwijderd zijn – weggaan
10. ze zijn afwezig – ze gaan weg
11. ze zijn aanwezig – ze gaan naar
12. aanwezig zijn – gaan naar
13. zo – als
14. al, dadelijk – zelfs
15. bezitten – kunnen
16. zorg – zorgen voor
17. groot – zeer groot, het grootst
18. geschenk – meester
19. niet – en niet/ook niet
20. een ander – vreemd, andermans
21. ook – en niet/ook niet
22. en niet/ook niet – en
23. meisje – dochter
24. al, dadelijk – niet meer

b.

1. geliefd – zorg
2. minder – zeer klein, kleinste
3. waarom – zorg
4. vader – vaderland
5. ik – dus
6. verwachten – bekijken
7. minder – allerminst
8. onze – jullie
9. altijd – vaak, dikwijls
10. wachten – waarschuwen

11. waar – daar
12. ooit – nooit
13. wijs – vaak
14. goud – goudstuk
15. hebben, houden, beschouwen als –
wonen
16. zo – dan, op dat moment
17. maar – waar
18. wat – wie
19. groot – meer
20. wel, in elk geval – omdat
21. als – tenzij, als niet
22. thuis – meester
23. nu – dan, op dat moment
24. onze – wij

c.

1. felix
2. puer
3. sapiens
4. omnes
5. divites
6. bonus
7. inimicus
8. abes
9. domina
10. vir
11. notus
12. servus

d.

1. mater
2. justus
3. ante
4. numquam
5. scire

6. inire
7. servus
8. incertus
9. manere
10. humanus
11. magna
12. soror

b voornaamwoorden

a.

1. lv hij/ze hoort me niet.
2. lv we waarschuwen jou.
3. lv ze zien ons.
4. lv we verwachten jullie ook.
5. mv bevalt het/hij/ze aan jou?
6. ond. ben ik dwaas?
7. mv ik vertel alles aan jullie.
8. mv hij/ze geeft niets aan mij.
9. mv hij opent de deur voor ons.
10. ond. ook jullie zijn bang.
11. lv we horen jullie goed.
12. ond. heb jij goud?

b.

1. pers. – bez. we nodigen jou en jouw vriend uit.
2. bez. – pers. jullie woorden bevallen ons niet.
3. bez. ons goud is goed verborgen.
4. bez. – bez. zelfs jouw vrienden zijn mijn vrienden.
5. pers. – bez. we vertellen onze geheimen aan jullie.
6. pers. – bez. ook jij bent mijn vriend.
7. bez. – pers. jouw vrienden geven mooie geschenken aan jou.
8. bez. mijn meesteres is vandaag afwezig.
9. pers. ik hoor jou goed.
10. bez. – pers. geef mij jouw boeken.
11. bez. ze helpen onze moeder.
12. pers. kom naar mij!

c werkwoorden

a.

1. jullie verbieden
2. we hebben
3. ze vinden terug
4. denk na
5. we weten
6. je lijdt, je hebt verdriet
7. komen
8. we geven
9. hij/ze/het is gezond, maakt het goed
10. ze voelen, merken, menen
11. ik verwacht
12. blijf
13. jullie vrezen
14. ik maak klaar, ik bereid
15. je vertelt
16. hij/ze/het bevalt, staat aan

b.

1. we zien
2. blijf
3. ze weten
4. jullie dragen
5. ik hoor
6. ik verwacht
7. je vreest
8. je voelt
9. jullie tellen
10. je redt, bewaart
11. hij/ze/het is verborgen
12. we haasten ons
13. jullie moeten, zijn verschuldigd
14. open, maak bekend
15. we roepen
16. hij/ze/het geeft

c*

1. aperitis (jullie openen) – aditis (jullie gaan naar) – datis (jullie geven) – estis (jullie zijn) – doletis (jullie lijden)
2. paro (ik bereid/maak klaar) – debeo (ik moet) – exeo (ik ga uit) – audio (ik luister) – absum (ik ben afwezig)
3. nuntias (je meldt) – habes (je hebt) – es (je bent) – redis (je keert terug) – venis (je komt)
4. curant (ze zorgen) – sentiunt (ze voelen) – adsunt (ze gaan naar) – possunt (ze kunnen) – timent (ze vrezen)
5. properatis (jullie haasten jullie) – datis (jullie geven) – estis (jullie zijn) – portatis (jullie dragen) – itis (jullie gaan)
6. voca (roep) – mone (waarschuw) – adi (ga naar!) – para (maak klaar/bereid) – praeteri (ga langs)

d

1. Ze bezitten niets.
2. Ze keren dadelijk terug.
3. Hij/Zij is vandaag afwezig.
4. Ik ga weg na jou.
5. Ik ben de meester, niet jij.
6. Meestal vertellen ze dwaasheden aan ons.
7. Ze vragen veel.

8. Jij bent ook een slaaf.
9. Wat zie ik?
10. Velen hebben geen goud.
11. Het/Hij/Ze bevat mij niet.
12. Vanwaar komen ze?

E

1. Je bent overal veilig.
2. Hij/Ze is misschien rijk.
3. Hij/Ze gaat vaak naar de stad.
4. Blijf thuis!
5. Ze is allerminst vrolijk.
6. Ik weet in elk geval niets.
7. Ze keren al terug.
8. Waarom komen ze?
9. Wat ziet hij/ze?
10. Misschien is hij/ze afwezig.
11. Waarom roep je?
12. Hij/Ze gaat tenslotte weg.

F

1. Abire: onregelmatig ww.
2. Reperiunt: geen 1ste of 2de vervoeging, maar 4^{de}
3. Redeo: onregelmatig ww., niet 2de vervoeging
4. Vias: geen ww, maar subst.
5. Reges: geen ww, maar subst.
6. Causa: geen ww. (imperatief), maar subst.
7. Minimus: geen ww., maar adj.

d substantieven en adjectieven

a.

1. dominus	1	7. rex	2	13. frater	2
2. corpus	2	8. pulcher	1	14. inimicus	1
3. puer	1	9. sapiens	2	15. hora	1
4. mulier	2	10. verus	1	16. filius	1
5. praeda	1	11. vir	1		
6. donum	1	12. nomen	2		

b.

1. homin-em	acc.m.enk.	10. vicin-os	acc.m.mv.
2. gaudi-um	nom./acc.o.enk.	11. aure-um	acc.m.enk. + nom./acc.o.enk.
3. nomin-a	nom./acc.o.mv.	12. tot-as	acc.vr.mv.
4. ingent-ia	nom./acc.o.mv.	13. aur-um	nom./acc.o.enk.
5. cur-ae	nom.vr.mv.	14. don-a	nom./acc.o.mv.
6. divit-es	nom./acc.m./vr.mv.	15. mur-i	nom.m.mv.
7. corpor-a	nom./acc.o.mv.	16. cara	nom.vr.enk. nom./acc.o.mv.
8. duces	nom./acc.m.mv.		
9. felic-em	acc.m./vr.enk.		

c

1. nom./acc.o.enk.	9. Nom.m.mv.
2. nom./acc. o. enk.	10. Acc.m.enk. nom./acc.o.enk.
3. Nom.m.mv.	11. Nom.vr.enk.
4. Acc.m.enk.	12. Acc.m./vr.enk.
5. Nom./acc.o.enk. acc.m.enk.	13. Acc.vr.enk.
6. Acc.m.enk.	14. Nom./acc.o.enk. nom.m.enk.
7. Nom.vr.enk.	15. Nom.m.mv.
8. Acc.m.enk.	16. Nom.m./vr./o.enk. acc.o.enk.

D

1. Acc.m.mv.	de beste leiders
2. Nom.m.mv.	gelukkige kinderen/jongens
3. Acc.m.mv.	enorme muren
4. Nom./acc.o.mv.	de wijze plannen
5. Acc.vr.mv.	jullie zussen
6. Nom.m.mv.	onze leiders
7. Nom./acc.o.mv.	alle hoofdstukken/hoofdsteden/hoofden
8. Nom.vr.enk.	de brede weg.
9. Nom.vr.mv.	de beroemde vrouwen
10. Acc.vr.mv.	de geliefde moeders
11. Acc.m.mv.	de onbekende mensen
12. Nom./acc.o.mv.	de bekende voorbeelden

F

1. Nomen novum (nullum) = de nieuwe naam
2. Anni ceteri (sapientes, potentes) = de overige jaren
3. Cives sapientes (potentes) = de wijze burgers
4. Deos potentes (sapientes) = de machtige goden
5. Vita tota (libera) = een heel leven
6. Mulier libera (tota) = een vrije vrouw
7. Ducem nullum (novum) = geen enkele leider
8. Populus noster = ons volk
9. Signa omnia = alle tekens

g

1. templa (onz.mv. en niet vr.enk.)
2. puer (eerste klasse en niet tweede)
3. pauper (tweede klasse en niet eerste)
4. exemplum (onzijdig en niet mannelijk)
5. vocas (werkwoord en geen zelfstandig naamw.)
6. reges (subst. en geen ww.)

7. hodie (bijwoord, geen vz.)
8. corpora (subst., geen imperatief)

E NAAMVALLEN EN FUNCTIES

a.

1. De vijanden vrezen.
2. Hij/Ze vreest de vijand.
3. Hij/Ze bekijkt het veld.
4. Ze roepen ons.
5. We zien jullie.
6. Ze verwachten de slaven.
7. Hij/Ze roept vader.
8. ZE vrezen de vijanden.
9. De slavinnen wachten.
10. Ze horen de jongens
11. De jongen luistert.
12. Roept moeder?

b.

1. a. Centesimus → nominatief + pv in 3de persoon enk.
b. Filium
c. Centiem heeft een gelukkige zoon.
2. A. aureos → naamval, geslacht en getal overgenomen van dominant
b. Hij/Ze bezit vele goudstukken. Toch is hij/ze niet gelukkig.
c. NWDG dus felix (nom.)
d. Felix tamen non est.
3. A. de pv is de eerste persoon enk. (niet 3de p.enk.)
b. bijg.adj. bij aurum!
c. Waar kan ik mijn goud bewaren?
4. A. na voorzetsel, dus BWB
b. In de wijngaard (= daar)
c. Wat bekijkt hij (van ver)?
d. Nom., onderwerp bij latet.
e. Hij gaat voor zijn slaven naar de wijngaard. Daar wacht hij gedurende vele uren en hij bekijkt van ver de plaats waar het goud verborgen is.

5.
  - A. Wanneer gaat hij?
  - b. Naar waar gaat hij?
  - c. Hij gaat elke dag voor de slaven naar de wijngaard.

6.
  - A. bijg.adj. bij horas
  - b. dominum, in de accusatief + geen BWB na vz.
  - c. acc., BWB na voorzetsel!
  - d. -ne leidt een vraag in
  - e. Linus kijkt gedurende vele uren naar de meester. Waarom blijft de meester altijd bij ons?
Bewaart hij hier geld?

7.
  - A. bijg.adj. bij dominus (neemt naamval, geslacht en getal over)
  - b. NWDG neemt naamval, geslacht en getal over van ond.
  - c. LV, pv is 3de p.enk. en omnes meervoud, dus kan geen onderwerp zijn
  - d. Waarom is mijn meester zo bang? Waarom vreest hij iedereen?

8.
  - A. bijg.adj. bij uxor
  - b. vrouwelijk want het verzwegen onderwerp is Lucia uit de vorige zin.
  - c. Lucia is geen geschikte vrouw omdat ze arm is.

9.
  - A. bez.vnw.
  - b. Nee, staat na dominant
  - c. Acc., bijg.adj. bij puellas (dominant)
  - d. Onze meester houdt van rijke meisjes.

10.
  - A. imperatieven
  - b. parate en invitate → stam + te
  - c. m. want bijg.adj. bij amicos
Maak alles klaar en nodig al mijn vrienden uit!